

4. Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К.: «Укр. енцикл.», 1998.

5. Про затвердження Тимчасових правил контролю з метою забезпечення безпеки цивільної авіації: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.08.1995 р. №592. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/592-95-%D0%BF>.

6. Про затвердження Правил визначення робочого часу та часу відпочинку екіпажів повітряних суден цивільної авіації України: Наказ Мінтранс України від 02.04.2002 р. №219. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0390-02>

7. Про затвердження Правил організації та виконання авіаційних робіт у сільському та лісовому господарстві: Наказ Мінтрансзв'язку України від 22.12.2006 р. №1179. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0286-07>

8. Про затвердження Правил видачі свідоцтв авіаційному персоналу в Україні: Наказ Мінтранс України від 07.12.1998 р. №486. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0833-98>

9. Повітряний кодекс України // Відомості Верховної Ради України від 19.05.2011 р. №3393-VI. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3393-17#n9>

10. Повітряний кодекс Російської Федерації від 19.02.1997 р. №60-ФЗ. – Режим доступу: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_13744/

11. Про використання повітряного простору Республіки Казахстан і діяльності авіації: Закон Республіки Казахстан від 15.07.2010 р. №339-IV. – Режим доступу: https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=30789893

УДК 342.951:351.82(043.2)

Такаджі Л. Г., аспірант,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СИСТЕМИ НЕДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Головною метою державної політики у сфері пенсійного забезпечення в Україні є реалізація ефективної пенсійної реформи, спрямованої на забезпечення гідного рівня життя людей похилого віку та інших категорій громадян, які втратили працездатність, адекватного їх життєвим потребам, створення дієвих механізмів захисту прав та інтересів таких громадян, забезпечення прозорості пенсійної системи. Одним із напрямків такого забезпечення відповідно до пенсійної реформи є подальший розвиток недержавного пенсійного забезпечення (далі – НПЗ).

Проте фактичне втілення в життя тих напрямків пенсійної реформи, що стосуються недержавного пенсійного забезпечення, з кожним роком

відкладаються на потім. Населення зневірилось, втратило віру як у державу, так і в приватні установи, що здійснюють обслуговування НПФ. В свою чергу, залишаються нагальними проблеми: низького рівня доходів населення; низька поінформованість як працівників, так і роботодавців; недостатня зацікавленість роботодавців у фінансуванні недержавних пенсійних програм для працівників; обмежений вибір фінансових інструментів, придатних для інвестування в них пенсійних коштів; відставання розвитку ринку капіталу від потреб інституційних інвесторів та недостатньо низькі адміністративні затрати системи через невеликий обсяг нагромаджених активів, а також місце й роль держави в процесі розвитку недержавного пенсійного забезпечення.

Виділяють два концептуальних підходи щодо втручання держави у формування та розвиток системи недержавного пенсійного забезпечення, один з яких зводить це втручання до мінімуму, тому що недержавне пенсійне забезпечення розглядається як саморегулювальна система в ринковій економіці. Інший підхід базується на гарантуванні державою ефективної діяльності НПФ, унеможливленні втрати коштів вкладниками та прийнятті всіх ризиків [1, с. 168]. Саме такий шлях обрала для себе Україна. На нашу думку, держава повинна брати головну участь в забезпеченні побудови такого механізму, який би забезпечив ефективне функціонування НПФ шляхом створення відповідних умов.

Враховуючи важливу соціальну роль інституту недержавного пенсійного забезпечення, необхідність збереження пенсійних коштів і створення умов для їх примноження, передбачено три напрями захисту пенсійних коштів учасників недержавного пенсійного забезпечення, а саме: 1) законодавчі обмеження (встановлено вимоги щодо диверсифікації напрямів інвестування пенсійних активів; заборонено нецільове використання пенсійних активів; встановлено вимогу розмежування та відокремлення активів пенсійного фонду від активів його засновників і роботодавців – платників, адміністратора пенсійного фонду, компанії з управління активами (далі – КУА); НПФ не може бути проголошений банкрутом і ліквідований за законодавством про банкрутство); 2) системні вимоги (встановлено високі вимоги до порядку створення, ліцензування та функціонування адміністратора, КУА, зберігача; забезпечується чіткий розподіл функцій накопичення, зберігання та управління активами НПФ, а також внутрішній контроль за діяльністю суб'єктів, які надають послуги НПФ); 3) регуляторні заходи (виконання суб'єктами НПЗ своїх обов'язків контролюється відповідними органами. Так, державний нагляд та контроль у системі накопичувального пенсійного забезпечення: 1) за діяльністю недержавних пенсійних фондів, адміністраторів пенсійних фондів, страхових організацій та банківських установ здійснює Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (далі – Нацкомфінпослуг); 2) за діяльністю осіб, що

здійснюють управління активами недержавних пенсійних фондів, та зберігачів здійснюється Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку; 3) контроль за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції у системі накопичувального пенсійного забезпечення здійснює Антимонопольний комітет України. Крім того, діяльність у сфері НПЗ мають право здійснювати тільки суб'єкти, працівники яких мають відповідну кваліфікацію й отримали кваліфікаційне свідоцтво) [2].

В межах своїх повноважень Нацкомфінпослуг оприлюднює перелік юридичних осіб, які здійснюють діяльність у сфері недержавного пенсійного забезпечення, здійснює обмін інформацією, яка є необхідною для державного нагляду та контролю у системі накопичувального пенсійного забезпечення з відповідними державними органами, зокрема, з Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

До основних напрямків регулювання у системі накопичувального пенсійного забезпечення відноситься реєстрація недержавних пенсійних фондів (з видачею їм відповідного свідоцтва), ліцензування юридичних осіб, що будуть надавати послуги з адміністрування пенсійних фондів, аналіз ефективності діяльності всіх суб'єктів системи недержавного пенсійного забезпечення [2].

Крім того, відповідно до Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», нормативно-правових актів Нацкомфінпослуг та згідно з планом перевірок фінансових установ, з урахуванням їх специфіки, Нацкомфінпослуг ще й проводить роботу з інвентаризації установ та здійснення ними фінансового моніторингу.

Ринок послуг недержавних пенсійних фондів поступово йде на спад. Ще у 2009 році в Державному реєстрі фінансових установ було зареєстровано понад 100 недержавних пенсійних фондів. Для здійснення обслуговування НПФ існувала розгорнута мережа інфраструктури, зокрема, ліцензію на адміністрування мали 50 адміністраторів, на діяльність з управління активами – 364 компанії з управління активами, на діяльність із зберігання активів пенсійних фондів – 112 банків. Та вже на початок 2019 року залишилось 62 НПФ, 22 адміністратора, 299 КУА і лише 14 банків-зберігачів [3; 4].

Це є свідченням того, що держава не зацікавлена в розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення. Державні органи, які б мали здійснювати державне управління над суб'єктами системи НПЗ з метою консультування, створення сприятливих умов для ефективного функціонування НПФ, по визначенню є «наглядами», «каральними органами». Замість отримання консультацій, роз'яснень та регулювання від регулятора як такого, адміністратори та КУА зазвичай отримують

величезні штрафи та рішення про анулювання ліцензії. В багатьох європейських країнах державні органи, що «здійснюють нагляд та контроль» є допоміжними органами; вони консультують та допомагають у складних бізнес-ситуаціях. І доки в Україні тенденція до наказування не зміниться традицією консультувати та допомагати, не будуть створені відповідні умови існування, НПФ не почнуть функціонувати з тією ефективністю, яка зможе забезпечити громадянам-учасникам НПФ накопичення для гідних пенсій.

Література

1. Статівка Н. В. Концептуальні підходи до державного регулювання системи недержавного пенсійного забезпечення в Україні / Н. В. Статівка, Н. В. Вечирко // Держава та регіони. Серія: Державне управління. – 2009. – №1. – С. 167-171.
2. Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України від 09.07.2003 р. №1057-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №47. – Ст. 372.
3. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nfp.gov.ua>.
4. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nssmc.gov.ua>.

УДК 342.9(043.2)

Тимошенко К.В., аспірант,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА БУЛІНГ

18 грудня 2018 року в Україні прийнято закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)» [1]. Ним передбачена адміністративна відповідальність за булінг. Цим законом Кодекс України про адміністративні правопорушення (далі КУпАП) доповнено статтею 173-4 «Булінг (цькування) учасника освітнього процесу», де дається визначення цього явища, а саме: «Булінг (цькування) – це діяння учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи або такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого» [2].

Булінг, вчинений вперше, тягне за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або